

TEKİRDAĞ

İM 12

RÜSTEM PAŞA İMARETİ

TB (5-9)

TE (6-12)

TM (4-11)

AKF.SY.T1

BOĞAZIÇI ÜNİVERSİTESİ

P. K. 2 BEBEK - İSTANBUL, TELEFON: 65 34 00

TEMEL BİLİMLER FAKÜLTESİ

BEŞERİ BİLİMLER BÖLÜMÜ

⊛ Rüstem Paşa İmaretî, Tekirdağ

Valetile caminin batısında, deniz kenarına kadar inen kubbeli ve sütünlü taş hücreler, imaret ve fodalara vardı. Bunlar bir yangından arındırılmıştı. Bugün yalnız iki kalın ve paralel duvar kalmıştır.

Hikmet Cevik, Tekirdağ Tarihî Araştırmaları
(İstanbul, 1949) s. 68.

(Rüstem Paşa)

- s. 65" 17-17 metre en ve boyundaki dört kesme taştan duvar üzerine oturtulmuş olan mevzun kubbesinin hilâle kadar yüksekliği (18,3) metre, çapı içeriden (13,7) metredir. Kesiti on altı köşeli çokgen olan bir şerefeli minaresi hilâle kadar (34) metre yükseklikte, (2,14) metre çapındadır. Seksen üç basamaktır. Aynı tasla şerfesinin altı stalaktitlerle çevrilmiştir. Dış namazlığının üzerini örten dört küçük ve bir ortanca kubbe (3,5) metre boyunda dört mermer direk üzerinde durur. Bu direklerin başlıkları, cümle kapısının ve mihrabın üzerleri, dış mihrablar Türk stalaktitleri ile bezenmiştir.
- " Küçük kubbelere bitişik olarak ve salma biçiminde yapılmış kuruşun örtülü geniş bir son cemaat yeri vardır. Boyu (41,5) metredir. Yirmi üç ince mermer direk ve kemer üzerinde durur. Yanları demir parmaklıklarla çevrilmiştir. Çatısı ahşaptır.
- " Arkasında bulunan, on müşkülle ve çelenk başlıklı beş mermer direk ile çevrilmiş, beşgen bir sacak ile örtülmüş sadırvanın Abdülmecit devrindeki tamiri (1841) yapıldığı anlaşılmaktadır. Bu tamirde caminin içi badana edilerek, kubbesi entem ve bayraklar biçiminde çizgiler, alçıdan kabartma gül buketleri ve çelenkler ile süslenerek, bazı merdiven ve parmaklıklar ilâve edilerek, daha sonra mihrap yağlı boya ile boyanarak aslı tarzı ve güzelliğe bozulmuştur.
- " Mabet çok aydınlık ve feraktır. Minber merdiveninin iki yanını kapayan iki bütün mermer ve iç içe geçmiş çokgenler biçiminde oyulmuştur.

s. 66
Ceviz ağacından geçme ve kalem olarak yapılan cümle kapısı ve pencere kapakları geometrik şekillerle süslüdür. Üzerine, bir çiçeğin yaprakları gibi bil dişi kalemalar serpilmiş olan kapının yüksek altına laciverd zeminli, sarı süslü yazılı bir litabe konmuştur.

Rüstem-i düstur-ı âzam Hak rızasının kâsı edüps
Bu makâmı eyledi manend-i gülzar-ı naim
hütf-ı nuru Zülcelal-in kalbine virüp zîya
Kâbe-i sadk-ı safada eylesün anı mukim

Erüşüp avn-ı Celil-i bi zeval-i lemyezel
Lün tamam oldu bu cay-ı can feza-yı hoş nesim
Safka-i maha Utarit yazdı bir tarih-i hob
Ecrini adn eylesün bu camiin hütüf-u Kadim 960

" Mihr-i eflak-i şeref hazret-i sultan Mecit
Viridi nur kerem-i kâmilisi kevre ziya
Himem-i şamiletüd dehr-i erüş sertaser
Kıldı tamir ile bu mabedi de nev ihya
Pek. becadur denitürse aua beyt-i mamur
Sakf-ı merhûfuna hep gıpta eder ehl-i sema
Okunup anda ezan ile kulendikça namaz
O şehin süphaden efzun ede ömrün Mevla
Bende Talat didim imarına bir tam tarih
Bi bedel oldu hele cami-i Rüstem Paşa 1257

5.68

" Bu güzel eserin etrafını çeviren arsaların, yekeli duvarların Valıflar
Umum Müdürlüğüne temizletilerek park haline konacağını, camiin tamiri
edileceğini sevince duyurmuştu. Eserin

" Medrese : Cami in otuz metre doğusunda, denize yakın, çok yüksek ve
kalkın bir divanın üzerine yapılmıştır. 16-26 metre en ve boyundadır.
1880 de harap hale gelince duvarları üzerine aksap bir okul kurul-
muştur. Saltanat dönünde müddiye ve idadi olarak kullanılan bu
yapı cumhuriyetten beri Cumhuriyet okuluna verilmiştir.

" Çifte Hamam : Bugün harap ve metruktür. Medreseye bitişlidir. Üç kubbelidir.
geniş bir alana kaplanmaktadır. Şimdi bir kısmı depo olarak kullanılıyor.

" Kütüphane : Cami ile medrese arasındadır. (8-8) metre en ve boyunda
ve kubbeli bir yapıdır. Son zamanlarda okulların fakir öğrencileri için
aşhane olarak kullanıldı.

" İmaret ve Hücreler : Vakfîle caminin batısında , deniz kenarına kadar inen kubbeli ve sütünlü taş hücreler , imaret ve fonda furları vardı . Bunlar bir yangının ardından yıkıldı . Bugün yalnız iki kalın ve paralel duvar kalmıştır .

" Bedesten : Caminin yüz yirmi metre kadar batısında , (25,5 - 19) metre en ve boyunda , altı kubbeli büyük bir yapıdır . Bu kubbe ler iki kalın fil ayağına dayanır . Dışı ve hele kuzeyi çok hareptir . Cami ile beraber şehrin en eski ve mimarî değer taşıyan yapısıdır . Dört yanında büyük demir kapıları vardır . Vakfîle yönüsel yan duvarlarına tutturulmuş küçük dükkânlar yıkılarak etrafı açılmıştır . Tarihi ve mimarî değeri , yerinin merkezîliği ve genişliği , yan tarannın açılığı bakımından müze , kapalı pazar yeri olarak kullanılmağa elverişlidir . Şimdi Milli Eğitim Müdürlüğü'nün okul yapımı malzeme deposudur , ilgili makamlarca tamir ettirilerek kurtulması gerekmektedir ."

s. 69

s. 70

s. 71

" ... Rüstem Paşa Tekirdağ'dan başka İstanbul'da üç cami , bir medrese , iki kârvansaray , iki saray , | Sapanca'da bir cami , bir imaret , bir kârvansaray , bir hamam , Samanlı'da bir cami , bir kârvan saray , Bolvadin'de bir cami , Rusçuk'ta bir cami , bir imaret , Akbucuk'ta , Karşıtıran'da , Edirne'de , Erzurum'da birer kârvan saray , Hamada bir cami yaptırıldığı Mimar Sinan'ın eserlerinin bir listesi olan (Tezkeretülbünyan) dan anlaşılmalıdır .

"Ankara Evkaf Umum Müdürlüğü vakıf kayıtlar arşivinin 635 numarasında mahfuz Mihrimah Ayşe valide Sultan ve Rüstem Paşaya mahsus vakfiye defterinin 137 nci sayfa ve 13 üncü sırasından aldığım Tekirdağ'ına ait bilgileri aşağıya koyuyorum . Vakfiye Rumeli Kazaskeri Hamit Mehmet Efendi zamanında düzenlenmiştir ve (10 Sefer 965) tarihli dir

"(Kasaba-i Rodosçuk'ta bimenihi taala bina buyurdıkları cami-i şerife muttasıl olan çiftle hamamı ve kırk beş bab mahzenlerini ve sikiş bab debağhanelerini ve kasaba-i mezburde bina buyurdıkları kârvansaray muttasıl iki bab dükkânı ve kârvansaray |

5.72

kurbünde olan on bab dükkânı ve kaşa-i Malkara da Beyoğlu
 nam karıyede Cebel-i Tekfur suyu üzere dâbir olan iki bab
 değirmeni ve kasaba-i Hayrabolu da olan çifte hamamı ve kasaba-i
 mezbureye tabi Şah Melik demekte maruf olan mezrea dört yüz
 reis su sığmaları ve iki yüz reis kara sığmaları ile Hayrabolu
 kazasında çiftliği olan Subası nam mezrea içinde olan kırk
 nefer müzevvec eserleri ile nesten bâd-en nesl ve feran bâd-
 en fer vakf eylediler "